

„Travellers diarrhoea” betegség

Szalka András

Szent Imre Kórház, Budapest

Meghatározás

- 1. ≥ 3 nem formált széklet/24 óra*
- 2. + tünetek és panaszok a külföldi utazás alatt vagy röviddel utána*
- 3. TP: hasi fájdalom, láz, gyakori székelési inger, fájdalmas székelés, vér vagy nyák a székletben*

TD jelentősége általában

- o Jelentősége az elmúlt években gyorsan nőtt*
- o Európából évente kb.18 millióan utaztak trópusi vagy szubtrópusi országokba 1999-2002 között*
- o Utazók hasmenése az odaérkezők 20-50%-át is érintheti*
- o Tönkre teheti: programokat, üzleti kapcsolatokat, turizmust, katonai tevékenységeket*

Epidemiológia

- ❖ *Who you are*
- ❖ *Where you go*
- ❖ *When you travel*
- ❖ *Where you stay and how you travel*
- ❖ *What you do*
- ❖ *What you eat and drink*
- ❖ *Host risk factors*

Who you are

- *Gazdagabb országból érkezőkben gyakrabban fordul elő TD*
- *Ugyanazon területre utazókban, az egyes nemzetekre vonatkozólag különböző az incidencia*
- *Kisgyermekekben, fiatal felnőttekben nagyobb a rizikó TD kialakulására*
- *Nemek különbözősége nem befolyásolja az incidenciát*

Where you go

- *Alacsony rizikó (<5%): Észak és Közép Európa, USA, Kanada, Japán, Ausztrália*
- *Kp. rizikó (15-20%): Dél és Kelet Európa, Oroszország, Kína, Izrael, Karib-tengeri szigetek, Dél-Afrika*
- *Magas-rizikó (20-60%): Közel-kelet, Dél és Délkelet Ázsia, Közép és Dél-Amerika, Afrika szegény országai*

When you travel

Where you stay and how you travel

*Elsősorban a nyári meleg
hónapok incidenciája
magas*

- *UK (room-only, bed-and-breakfast) – több*
- *Kempingezők, safaris, gyalogtúrázók ↑*
- *Hajóút ↑*
- *Drága hotel önmagában „nem véd”*

What you do

What you eat and drink

- ✓ UK: barátokkal való utazás veszélyesebb, mint a családdal
- ✓ Megfelelő idő az előkészülésre ± szaktanács kikérése ↓
- ✓ „Late booking” ↑
- ✓ Kagylók, rákfélék nagyon veszélyesek
- ✓ Prevenció - részletesen

Host risk factors

- *Genetikai determináció: O vércsoport-shigellosis, norovírus fertőzés, súlyos cholera*
- *Hypochlorhydria: salmonellosis, campylobacteriosis*
- *Immuszupprimált állapotok*

Klinikai jellegzetességek

- 👍 *Kezdet legtöbbször 2-3 napon belül (90% - 2 héten belül)*
- 👍 *20% 1-2 nap ágyynyugalom, 40% nem vesz részt időlegesen a programban, 1% kórház*
- 👍 *T és P általában 3-5 nap, 5-10% \geq 2 hét*

- 👍 *„Short-lived” hasmenés (vizes – láz 0)*
- 👍 *„More-prolonged” (esetleg dysenteria szindróma)*
- 👍 *„Chronic diarrhoea” > 1 hó, 1-3% TD*

Mikrobiológia

	<i>Ázsia</i>	<i>Latin-Amer.</i>	<i>Afrika</i>
<i>Baktériumok</i>			
<i>E. coli</i>	6-37%	17-70%	8-42%
<i>Egyéb E. coli</i>	3-4%	7-22%	2-9%
<i>C. jejuni</i>	9-39%	1-5%	1-28%
<i>Salmonella</i>	1-33%	1-16%	4-25%
<i>Shigella</i>	0-17%	2-30%	0-9%
<i>P. shigell.</i>	3-13%	0-6%	3-5%
<i>Aeromonas</i>	1-57%	1-5%	0-9%

Mikrobiológia

	<i>Ázsia</i>	<i>Latin-Amer.</i>	<i>Afrika</i>
<i>Virusok</i>			
<i>Rotavirus</i>	<i>1-8%</i>	<i>0-6%</i>	<i>0-36%</i>
<i>Paraziták</i>			
<i>E. histolytica</i>	<i>5-11%</i>	<i><1%</i>	<i>2-9%</i>
<i>G. lamblia</i>	<i>1-12%</i>	<i>1-2%</i>	<i>0-1%</i>
<i>Cryptospor.</i>	<i>1-5%</i>	<i><1%</i>	<i>2%</i>
<i>Cyclospora</i>	<i>1-5%?</i>	<i><1%?</i>	<i><1%</i>
<i>No pathogen</i>	<i>10-56%</i>	<i>24-62%</i>	<i>15-53%</i>

Kezelési elvek

- ☞ „Self-limiting”
- ☞ Empirikus ún. „self-therapy”
- ☞ Dehidráció megelőzése a fő cél és a tünetek, panaszok minél gyorsabb megszüntetése
- ☞ ORF? (csecsemő, kisgyermek, öregek)
- ☞ Diéta – felnőttek?
- ☞ Diureticumok, vérnyomáscsökkentők – dózis ↓

Antisecretoricus, antimotilitás th.

- ① *Loperamid (Imodium), diphenoxylat (Reasec)*
- ② *29-65%-ban csökkentik a székletek számát, de nem gyógyítanak*
- ③ *AB + loperamid – hatásosabb*
- ④ *Dysenteria szindrómában nem adható!*
- ⑤ *2 évnél fiatalabb gyermekeknek cave!*

Antibiotikum kezelés ID-ben

- ☒ Infekció + baktérium leggyakrabban*
- ☒ Cochrane metaanalízis alátámasztja az AB szükségességét a súlyosságtól függően (72 óra múlva: AB 391 ⇨ 330 (84,4%), placebo 306 ⇨ 154 (50,3%) megszűnt a hasmenés)*
- ☒ Fluorokinolon, metronidazol, azithromycin?*
- ☒ Rifaximin – nem szívódik fel, véres széklet 0*
- ☒ 3 napos kezelés tűnik az optimálisnak*

Empirikus kezelési stratégia TD-ben

- ⇒ *Td diagnózis, rehidráció, súlyosság megítélése*
- ⇒ *Enyhe (1-2 széklet/24 h) – 0 vagy loperamid*
- ⇒ *Kp. súlyos (3-6 széklet/24 h) – loperamid ± AB
(dysentéria szindróma – orvosi ellátás
megfontolandó)*
- ⇒ *Súlyos (>6 széklet/24 h) - 3 napig AB (dysentéria
szindróma – orvosi ellátás erősen ajánlott)*

Megelőzés: „modifying risk behaviour”

- Frissen elkészített étel fogyasztása*
- Meghámozott gyümölcsök*
- Nyers zöldségek előzetes mosása korábban felforralt vagy palackozott vízben*
- A főzött ételek belső hőmérsékletének el kell érnie a 70 °C-ot*
- Előzőleg elkészített ételeket 10 °C alatt kell tárolni*

Megelőzés: „modifying risk behaviour”

- Száraz ételek (pl. kenyér) relatíve biztonságosak*
- „Seafood” – nyers, nem kellően megfőzött ne!*
- Húsok otthonokban biztonságosabbak*
- „Local water” – CAVE! „Ice cubes” - CAVE!*
- „Boiling is the most effective way of ensuring that water is safe to drink” (baktériumok – 1 perc \geq 65 °C, G. lamblia – 5 perc 55 °C)*

Megelőzés: „modifying risk behaviour”

- Uszodák (klórozás hiánya) – alámerülés, ivás!*
- Állóvízben fürdés meggondolandó*
- Tanácsok megfogadása: egész idő alatt <2% (első 3 nap – 71% fogyasztott salátát vagy nem kellően megfőzött zöldséget, és 51% jégkockát)*
- „Boil it, cook it, peel it, or forget it”*
- Alkohol fogyasztás, mint prevenció?*

Megelőzés vakcinával

Jelenleg illúzió (sokféle kórokozó)

Jövő: ETEC, Campylobacter spp., shigellák

*Dukoral - orális, előlt, rekombináns B subunit,
„whole-cell” vakcina \Rightarrow ETEC, Cholera –
hatásosság kb. 30-50% (Svédország, Kanada)*

Megelőzés gyógyszerrel (kemoprofilaxis)

Korábban

- *Bismuth salicylat*
- *Probiotikum (pl. Lactobacillus spp.)*
- *Doxycyclin*
- *Trimethoprim/sulfa*

Jelenleg

- *Fluorokinolonok 90%-os biztonság*
- *Rifaximin?*

Megelőzés gyógyszerrel (kemoprofilaxis)

- *„Short-term travellers – 3-5 nap – is cost effective”*
- *„Single dose/day” + loperamid?*
- *Utazás napján elkezdni – 2 napig a megérkezést követően*
- *3 hétnél nem tovább!*
- *Kiknek: atléták, üzletemberek, politikusok, achlohydria, ICH, súlyosabb alapbetegség*

Összefoglalás

„Travellers diarrhoea remains a very common problem, the incidence of which can be reduced, but not completely prevented, by taking simple precautions.”